

SLOVENIJA.

List 69.

V torek 28. velkiga Serpana *August 1849.*

Slovenija izhaja vsaki teden dvakrat, in sicer vsaki torek in petek. Predplačuje se za celo leto v založnici v Ljubljani 7 gold., za polleta 3 gold. in $\frac{1}{2}$, za ene kvatre 1 gold. in 45 kr. Za celoletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajuje še $\frac{1}{2}$ gold. Za po pošti pošiljano Slovenijo je celoletno plačilo 8 gold., polletno 4 gold., za ene kvatre 2 gold.

Jeli gibanje Slavjanov Austri nevarno?

(Poslovenil Svečan iz nemškega *).

Mnogi, pravi slavni grof na str. 81, mnogi to verjamejo, in za svojo dolžnost deržijo, temu gibanju in teženju se zoperstaviti. Oni mislijo, da je Austrija nemška država, in nemščino morajo tudi objeti vsi narodi, ker je uradni jezik tudi nemški; med narode se bo vtrosil prepir in svada, ino v opravištvu zmešnjava, ako se bo oživela ino okreplila slavjanska narodnost. —

Na to mi odgovorimo: Zmožnost vsake deržave počiva na razvitku moči, in zlasti duševnih moči njenih narodov; k dušnemu razvitku českega (in naravno celega slavjanskega) naroda je pa potrebno, neobhodno potrebno, da se slavjanska narodnost in česki (slavjanski) jezik oživi, in razvija; in ravno zavolj tega mislimo, da leta prigodba (gibanje Slavjanov) avstrijske carevine ne samo nobene nevarnosti ne donesti, temuč veliko več njeno moč in zmožnost povišati vtegne. Že zgoraj smo mnenje overgli, da kerv in jezik vse plemena enega naroda v eno deržavo združiti morata. Ravno tako se nam zdi nestalno, terditi, da zbujena in oživljena narodna svest in čut raznih, pod enim žezlom združenih narodov nje potrebno razžene. Morebiti da je takih deržav na svetu, katerih obstoj ino moč se naslanja na obderžanje narodne edinosti; pa ni potreba, da ta postava tudi za avstrijsko carevino velja. Večkrat in javno oznanjeno je pravilo avstrijske vlade, ne motiti svoje razne narode v njihovim duševnim razvitku. Ja mi verujemo, da je avstrijska carevina posebno k temu poklicana, to ljudomilo pravilo (princip) pred celo Evropo pokazati in razvijati. —

Prav ljubeznivo in odkritoserčno spoštuje avstrijska vlada posebnosti v laških deželah, in se posluži laškiga jezika pri vseh uradih. Ne samo deželni uradi opravljajo vse v laškem jeziku, temuč dopisujejo v tem jeziku tudi osrednim uradam. Tudi na Vogerskim je magjarska narodnost in madjarski jezik tako visoko stopnjo in veljavnost dosegel, da nobeden umen človek misliti ne more, tam nemški živelj vsiliti. Kdor potemtakim se terdi, da edinstvo avstrijske carevine na edinstvo narodnosti vseh deržavljanov počiva, te terdi, da je Austrija nemogoča. Ne; ravno nasprotno pravilo je, ktero Austriji obstoj in moč obeta in doneše: medsebojno spoštovanje osebnosti (Individualität) vsih narodnost, ktere obseže. V velikih, gostih kupih živijo ljudstva po celej Evropi; v Austriji pa ni taka; to so narodi le v malih kupih in v več krajih tako namešani, da se zemljopisno ločiti ne dajo. Opasani okolj in okolj od mogočnih deržav, nobeden tih narodov sam za se svojo politiško samostalnost obvarovati ne more; poželenje varstva in mira — vsakega deržavlanskega družtva naj prvi ino imenitnejši cilj ino konce — dokazuje vsakemu spre-

vidnemu prebivavcu neobhodno potrebo take vlade, ktera ostale evropske vlasti strahovati vtegne. Ljubezen politiške samostalnosti, ljubezen miru in varstva je tisti pas, ki različne avstrijske narode nerazvezljivo veže. Na tej bratovski zvezi počiva mirno in terdno Avstrijska carevina, ktero v zvonajnim obziru na zmožnosti in dostojnosti nobena druga deržava ne prekosi, in kterej tudi zastran znotrajnega bogastva in blagostanja nič ne pomanjkuje; v kterej osebnost (Individualität) nobenega plemena ni v nevarnosti, temuč velikoveč se vsakotero v duševnim obziru naravno in varno razvija, in na tako vižo tudi celej deržavi samostalno duševno življenje zagotovi. Ne more tedaj vlado in krepko oživljenje enega izmed avstrijskih narodov celo deržavo v kako nevarnost zaplesti; nevarnost bi le tedaj protila, ko bi kak narod tisto pravico, ktero za se tirja, tudi vsakimu drugemu dovoljiti ne hotel, in se prederznil, ga v narodnim življenju in napredovanju motiti in zaverati. Kdor svoje sorojake k temu nagovarja ali nagiba, da se naj na zgubo in škodo drugih narodov širijo, svoj jezik njim po sili vrinijo, te težko greši proti tistemu pravilu, ki edino Austrijo mogočo stori, te seje prepir med narode, in — discordia res magna dilabuntur! — Kdor pa svoj narod zbuja in podbada, na mirnim postavnim potu za drugimi narodi napredovati, te podpira in poviša moč in slavo cele carevine. —

Naj toraj vsi narodi avstrijski s veselim sercam, in s novo močjo hrepenijo po svetej in visokej nameri človeštva, in jo doseči se trudijo po tistih potih, ktere je vsakemu Bog, narava, in lastna vest in čut zaznamovala, celemu svetu v živ dokaz, kako naj vsi narodi razprostrane zemlje med seboj živijo. Sveta vojska naj se vneme med njimi, kateri naj več dobrega in slavnega donesti zamore; le samo to naj nobeden ne pozabi, da ste narodnost in jezik same na sebi prazne reči brez vse veljavnosti, obleke človeških občutkov in misel, — blagonosne, ako služijo, ljudi okrepcati, zboljšati in zmodriti, — prekletstva vredne, ako služijo, duševno življenje vkončati, vse reči zmešati, sad in sovraživo poroditi: „Pravičnost“ bodi sveto geslo vsih narodov! —

Ino vi moji rojaki, ki ste dosedaj na novo, mlado življenje českega (slovenskega) jezika in slovstva le po strani, in posmehovaje gledali, ali pa še nikolj pogledali niste, pridružite se prizadetju, ki je vašega spoštovanja vredno, ki živo in tesno zadeva blagor in srečo vašega naroda, ki naše slavnej Austrije veselo in slavno prihodnost obeta, ja k srečnej uravnavi evropskih zadev mnogo mnogo pripomagati zamore. —

Vi pa, dragi prijatelji! ki se za omiko in prosveto svojega narode trudite in žulite, v stiskah in težavah ne omagajte, ne obupajte! Pomnite se, da vse dobro in tječno počasi zori; pogled v prihodnost naj vas potolaži, razveseli in okrepcā!

Čas vse mēnj, i časy: k wjtēztwj on wede prawdu! (Slawy dcera.)

Ravno ta gospod, ki je za naš narod tak krepko in slavno v letu 1842 pisal, sedaj v letu 1849, sedaj, ki je nam narodnost in jezik zagotovljen, naše šole vpravuje; šola in

šolska mladina — naša nada — Vam je prisijala svetla zvezdica! Bog daj! —

Knjižica bivšiga ministra barona Pillersdorf.

Tisuč in tisne odkritih serc in svetlih glav je zdihovalo l. 1847 pred vratami prihodnosti, poslušaje, ako se že valovje bliža, ki bi vzelo s sabo tudi Austrijo na pot dostojnosti dorašenih narodov bolj primerno; vedno se je slišalo prašanje: če je že čas, in vedno se je žalostni odgovor glasil: še ni prišla doba rešenja. Že smo si sami pri sebi rekli v žalostni duši: Ne vgladaš otebe, ne dočakaš vstanja Austrije; in glej l. 1848 je nam prineslo iznenada svobodo; oh, za to „iznenada“ smo dosti preterpeli. Mislili smo, de jo nam je poslalo nebo zastoja, ali jako smo se motili. Kaj se je vse dogodilo l. 1848 in 1849! Spomin sicer hrani dogodbe, ali razum jih še ni zapopadel, in tudi serce še ni toliko vtolačeno, de bi se čez nje mirno in pravično soditi moglo.

Še nam tiči na očesih poleno strasti, de nemoremo jasno pregledati, valovi serca se zaganjajo do očesa, de le vse v svoji barvi vidimo, ali ne tako, kakor je reč sama na sebi. Mnogi so nam te lanske dogodbe popisovali, alj bolj za se in iz sebe kakor pa z nestranske resnice, in so bili znabiti tudi premajhni, de bi bili celo dogodiše spregledali. Zdaj pa imamo pred sabo spis sestavljen od moža, ki je bil poklican v narhujsi nevihti voditi z slabim veslam čoln Austrije, omajan s vetrovi, ki so od vseh strani evropsko morje razirvali. Bar. Pillersdorf, že pod Meterniham med uradniki k popravam nagnjen, imenovan za ministra znotrajnih oprav mesea Sušca, je na svitlobo dal: „Ogledi na politiški potres v Austriji l. 1848 in 1849.“

Upamo bravcam vstreči, ako važniši stavke iz te knjižice tu poslovenimo.

„Kako de bi ne bila vedla Avstrijska vlada, de se taka zares pripravljana prekucija bliža? Vedla je za to in se je bala, ali ni storila tega, s čimur bi bila nevarnosti v okom prišla, namreč primerne poprave v postavah in v opravištvu.“

„Austrija je bila se le od Marije Teresije iz sredoveka (Mittelalter) izpeljana.“ Cesar Jožef je šel s naglimi stopinjami daleč. V njegovim sercu so se oglasile pravice človeške poprej, kakor jih je kaki zbor izgovoril bil, on ni poznal verst (klasov), ampak samo osebe v svojim cesarstvu, ali dveh blagonosnih naprav ni poznal ali jih čislal ni: samostalnost občin (srenj) in deželno namestovanje po poslancih.

Zvonajni boji so obrnili c. Franciška od znotrajnih poprav. Deželna bolezen je rasla, v popravah se ni le ne naprej slo, ampak vmikvalo se je nazaj. Za občno mnenje se ni nihče zmenil. Kolikor bolj se je v drugih deželah ustavno življenje vzdigovalo, toliko več se je Austrija pred njim skrivala. Dvajsetiletni mir ni zmogel zaupanja naroda v vladarstvo vzdigniti. Ko je nastopil na tron c. Ferdinand, se je občno mnenje močnejše glasilo, tirjaje poprave (reforme). Zastojn. Mnenje teh, ki so okoli trona bili, je bilo vse drugači, kakor mnenje narodov. Ta razpad

* Iz knjige: „Ueber den gegenwärtigen Stand der böhmischen Literatur und ihrer Bedeutung von Leo Grafen von Thun, (derzeit Minister des Cultus und öffentlichen Unterrichtes). Prag, 1842. Kronberger und Riwnač.

je bil dan na dan očitniši. Policija je več škodovala kakor koristila. Pride svečan 1848. Francozi so v nekoliko urah tron prevergli in sosedna Nemčija je občutila ta potres. Siloma je tirjal Berlin premembo v vladanju. Ložeje je premogel na Dunaju 13., 14. in 15. Sušca odpravljenje cenzure, vpeljavo narodne brambe in obljubo ustave. Še le 20. se je postavilo ministerstvo, nekteri udje še prašani niso bili, ako hočejo, ali ne. Ako so vsi enih misel, kdo je mogel to vediti. Kmalo po tem je odstopilo pet ministrov od urada, in 5 novih je prišlo namreč za denarstvo, za sodništvo, za vojsko, kupčijo in zvonajne zadeve. Postavljenje ministrov ni bilo prijetno. Ne nadjana mena je ljudstvo razdražila. Iz Dunaja se je delil potres vsem deželam. V Dunaj je priderlo mnogo takih, ki so se nezaupanja množice k vsemu poslužili. Policija je oslabela. Deputacia za deputacio. Ministri so imeli pred očmi državni zbor.

Ta potres je pustil Austrijo tako rekoč samotno med drugimi evropejskimi vladarstvi.

Ponovljena Francija ni imela nobene zveze z Austrijo. Angležka dežela se je že davno vzdigovala zoper avstrijsko politiko. Rusiani z prijaznim očesam pogledovala na nove reči. S Španskim že poprej diplomatskiga prijateljstva ni bilo. Laške vladarstva so se sovražne kazale. Lombardia in Benetke so vstale in Piemont je izdajavsko vojsko začel.

Tode Angležko je imelo le s poprejšnim ravnavcam prepir, v ti dobi se je prijateljsko obnašalo, kolikor je politički sistem dovolil, po katerim se angležka vlada v političke homatije drugih dežel vtikvala ni.

Z Nemčijo je bilo narhujši. Res je bilo Austrii na tem ležeče, de bi Nemstvo edinost in novo življenje doseglo, ali de bi se Austrija za tega voljo samostalnosti odredkla, to tirjati je bilo preveč. Ali pomisliti se mora, de je po takim izrečenju (de se Austrija v Nemčii pozgubiti ne more in ne sme) za nekoliko tednov nadvojvoda Joan za vladarja nemške nove države izvoljen bil. V Italii se je slabo vedlo. Poslanec rimskiga dvora je brez obzira merzlo avstrijskimu ministru povedal, de, ako hoče Austrija veči nevarnosti oditi, naj se odreče laških deželá, državne pogodbe de več veljave nimajo.

Ne manj od Italie je nasprotvala ministram Őgerska dežela. Motijo se mnogi, misleči, de so avstrijski ministri tudi krivi ločenja centralne ogerske oblasti od ostaliga cesarstva. Őgersko je imelo vsigdar samostalno, različno opravništvo; ogerski dvorski kancler je bil odgovorni kraljevski minister, je ravnal neposredno s kraljem in le pri nekterih rečeh so se tudi drugi svetovavci cesarjevi pobarali. Avstrijski ministri niso imeli nikjer poklica se za kaj pri ogerski vladi potegniti razun pri vojskinih, denarskih in kupčijskih zadevah. Posledni ogerski zbor je tudi te reči ogerskimu ministerstvu odkazal in je kraljevsko poterjenje k tem dosegel, če prav avstrijski ministri na postavni poti od tega nič zvedili niso, in tudi od tega ne, de je kralj palatinu pravico odstopil, ministre voliti. Avstrijsko ministerstvo dobro poznaje škodljivost take vravnave, in nepripravno se znebiti opravil, ki so mu popred prihranjene bile; je sklenilo, od navade ne odstopiti in braniti to, kar zadene vojašnje, denarstvo in kupčijo v imenu celiga cesarstva.

Ako je pa ogersko vladarstvo odločeno biti imelo, se je spodobilo, de bi se Őgerski deželi tudi del vkupniga dolga odmeril. Z tem pa se je imelo odločiti, v kakšni razmeri boste v prihodnje ti dve vladi v Austrii stale. Ali kmalo se je pokazalo, de se edinost med dvema vladama obdržati za dolgo ne more. Madjari so čedalje očitneji izločevali avstrijsko vlado od deležnosti vladarstva na Őgerskim, v Erdelju in v vojniških mejah. Madjarska prevzetnost je razdražila druge narode, na Őgerskim. — Slavjani (in Serbe!), Sasi

in Romuni so iskali pomoč in obrambo pri avstrijski vladi in so prosili za zedinjenje z celo Austrijo. Čudna reč je, de se je pri teh rečeh na Dunaju clo mnenje bolj k Madjaram naklanjalo (se ve de je ljudstvo vajeno bilo, viditi vlado na ti strani, ki je svobodo tlačila).

Sploh se je razodevala po cesarstvu dan na dan močnejši želja, de bi se enkrat Austrija vstanovila, nasledik tega je bila ustava 25. Aprila. — Ni stopila v življenje, mnogo se ji je očitalo. Res se tajiti ne da, de ustava od namestnikov narodov sklenjena veči zaupanje in terdniši porošstvo obstoja v sebi ima, ali skušano je tudi to, de novi nevajeni zbori težko težko pravo ustavo zdelajo. Vender tudi ta dana ustava je imela od prihodniga zbora pregledana in prijeta biti. Toliko je očitno, de sestavljena po belgiški ustavi je tudi naši državi blago prihodnost obetala. Kakšnim časam bi se bilo v okom prišlo!

(Konec sledi.)

Austrijsko Cesarstvo.

Slovenska dežela.

Ljubljana 24. Augusta. — Zakaj vzhaja danes žarko solnce v tako mračnim ogrinjalu? zakaj danes ljubljanski zvonovi tako milo milo pojo? zakaj pokriva danes slehernimu pravimu sinu predrage matere „Slovenije“ sicer jasno lice tako tamen oblak? zakaj vprašam, se nam vsim danes prevelike britkosti serce topi? — O, kako bi se nam ne topilo! Komaj se beli danek napoči, nam že žalostni glas mertvaškiga zvončka prezgodno smert dveh izmed nar verniših, nar iskrenejših domoljubov oznanuje.

Danes (24. Augusta) ob pol dveh po polnoči je sklenil visocastljivi g. Urban Jerin, stolni dekan, c. k. učenik hermenevtike, ud zgodovinskiga in slovenskiga društva, kakor tudi častni ud narodne straže v Ljubljani, rojen v Ljubljani 2. Maja 1785.

In na posebnih listih z britkim sercam in s solznimi očmi beremo:

Slovensko društvo v Ljubljani da žalostni prigodek na znanje, de je gospod **Anton Mažgon**, kriminalni aktuar pri ljubljanskimu c. k. mestnimu in deželnimu sodništvu, predstavljavec in učenik austr. državljanskiga prava, odbornik slovenskiga društva, rojen na Jeličnim verhu v Idrijskim kantonu, v 37. letu svoje starosti 24. dan t. m. ob treh zarano na pljučni boleznii previden s smertnimi zakramenti vmerl.

Neutrudljivimu rodoljubu poslednjo čast skazati, povabi slovensko društvo vse svoje ude in druge domorođce k pogrebu jutri 25. t. m. ob dveh po poldne.

V Ljubljani 24. Avgusta 1849.

Visokočastlj. g. Jerin je bil prec iz začetka k slovenskimu društvu pristopil in za odbornika izvoljen. Desiravno že v 65. letu je dokler mu je moč pripustila vsak večer za 2 uri k zlaganju nemško-slovenskiga slovnika prihajal in pridno pomagal. Kakor nekdej vodja malih šol, se je tudi odbornik slovenskiga društva za vpeljanje materniga jezika v šole z redko serčnostjo in krepostjo poganjal in je bil v vednostih tako znajden, da malo takih.

Ako nas je pa smert g. Jerina z veliko žalostjo navdala, moramo odkritoserčno povedati, da nam je nemili glas od g. Mažgonove smerti kakor goreč meč skozi serce šinil. Vsak je spoznal preveliko zgubo; zakaj taki rodoljubi, kot je bil gosp. Mažgon, so redki redki. Gosp. Mažgon je učil prvi slovenske pravdoslovce splošne državljanske postave v slovenskim jeziku in sicer

sleherni teden po 11 ur. Samo po sebi se razume, de se je mogel za tako važni uk tudi nekoliko ur pripravljati. On je bil prvi predstavljavec državljanske postave in je potrosil le s posvetovanjem čez prestavek v odoboru vsak teden nar manj 3 ure. Kje pa je čas za prestavljanje, ki ga je do §. 767 dognal! In to vse, kakor je bravcam Slovenije že znano, je on brez nar manjšiga plačila, brez nar manjšiga zlajšanja v svojih uradnih opravkih — to vse je on iz gole ljubezni do priserčno ljubljene domovine storil. Obljubovalo se mu je sicer po večkrat ponovljeni prošnji zlajšanje v uradovanju; ali to se je odkladalo in odkladalo.

Nevtrudljivi rodoljub je bil tedaj neprenehama naprežen, vender vse popolnoma in radovoljno opravlja. Tode njegova telesna moč pod tolikim bremenam že mesca Julija opesa. On se vleže — in že čez 5 dni ga proti huda bolezen zadaviti. Novopoklicani zdravnik g. Mader (homeopat) ga sicer v naše neizrečeno veselje te boleznii popolnoma ozdravi; ali čez kakih 14 dni potem se pokaže, da se je zoper njega druga — pljučna bolezen zaklela. In ta ga je tudi pod zemljo spravila. Po prestani prvi boleznii se je do zadnje ure veselil, po ministrovim povabilu na Dunaj zastran vstanovljenja slovenske terminologije iti. Žalibog zastoj! Zapuščil je 28 let staro vdovo brez otrok. —

—t—

Ljubljana 25. Augusta 1849. Danes popoldne ob dveh so pokopali naše drago, — gosp. Ant. Mažgona. Vsi tukaj bivajoči udje slovenskiga društva, drugih spoštovavcev in veliko uradnikov ga je k sv. Kristofu spremilo. Ne samo enimu so se solze v očeh lesketale, ko truplo slavniga moža v merzlo jamo zagrebajo. Zemljica, bodi mu lahka!

Visokočastlj. gosp. Jerina so pokopali z vso njegovimu stanu primerjeno svečanostjo ravno tisti dan ob 6. popoldne. —t—

y-x. Po tem ko je, kakor sam od sebe po stari svoji navadi celimu občinstvu na znanje da, Lloydov pisac p. obhodil Netrajnsko, kjer ni družiga zavohal, kakor de je še tam veliko junakov za vojašnje, se je zopet enkrat svojiga pošteniga poklica, podpihovanja in obrekovanja (Verläumdung) spomnil, ter se spravi na Slovenijo (in posredno tudi na vse druge ljubljanske časopise) ovaditi (denucirati) jo de je radikalna. On sicer, kakor je tudi v tem sostavku skazal, nima navade, kako djanje (factum) za svoje hudobno natolevanje in obrekvanje napeljati; tukaj pa vendar pove, v čem de radikalnost Slovenije obstoji, namreč v tem: de žaluje (Jeremiade dela), ker se Slovincam ni lastno deželno sodništvo dalo, kakor enakopravnost in večina ljudstva tirja, kakor so deželni stanovi za združenje Slovencev svetvali in kakor je ljubljanska mestna gosposka prosila.

Deželni stanovi in mestni odbor so pisunu p. tudi radikalni. Kakšne misli mora torej ta p. od svobode mnenja in tiska v ustavni državi imeti? On ima, kakor se kaže, sledeče verske vodila (dogmata) v ti reče:

§. 1. Vsako odgovorno vladarstvo je pošteno, se nikoli ne moti in vse vé in vidi; za to

a) je vse prav in narboljši, kar ono ustanovi, sklene in zapove,

b) ni treba nikoli željá in okoljšin ljudstva oznanovati, in

c) kdor kaj nasproti njegovim naredbam žaluje, prosi ali piše in odkriva, če tudi tako ponižno in zvesto po tiskarski ojstri postavi, de ga nobena pravda nikoli ne zadene, je vender monstrum, horrendum, ingens — radikalec in draživec (Wühler).

§. 2. Ker pa odgovorno vladarstvo povsod pričijoče biti ne more, ima svoje služabnike, uradnike, in vsak uradnik, *) bodisi colnijski ali gubernialen itd. je tudi pošten in se nikoli

*) Torej tudi g. p., zakaj, kdo bi tega pigmeja ne poznal?

ne moti, torej je vsakteri kaznivreden draživec, kdor že njegovih zunej urada izrečenih besed za sveto pismo ne derži. To je njegova tiskarska svoboda! Lagati in obrekovati, brez de bi besede svoje z dogodbami podpiral, pa je njemu svobodno!

Poglejmo pa vender, kako ta publicanus ustanovitev vladarstva zastran vikšiga dež. sodništva hvali. On pravi, kolikor manj uradnikov je v deželi, toliko manj stroškov nosi dežela. O politikar! Korošci ti bodo hvaležni za ta modri predlog! —

Celovec 21. Augusta 1849. Slovenci mende nismo prav zastopili, kaj je to: „enakopravnost vseh narodov.“ Nova ustava od 4. Marca zagotovi vsim avstrijskim narodam enakopravnost, jezik in narodnost. Alj toraj ni čudno, da so ravno od te dobe slovenske postave in razglasi zibnili, *) da so uradniki, ki so se prej prav krepko slovensčine poprijeli, sedaj jo spet na kluko obesili? itd. Ja clo od našega deželnega poglavarstva, od kterega smo poprej toljko lepega in slavnega brali, od nekterih tednov ni nič več slovenskega videti ali slišati! Je mar resen, kar nekteri terdijo, da nova ustava bolj na nemško, kot na slavjansko stran kaže? Očividno je, da se nam koroškimi Slovencem kej dobrega nadati ni treba; zakaj imamo veliko sovražnikov, — prijateljev pa le pičlo! Pa vender zgubljeni še nismo, še ena zvezdica se nam prijateljsko pokazuje; ta mila zvezdica je: naš sedajni deželni poglavar. Že večkrat je gosp. baron Šloisnik svoje pravično in milo serce do Slovincov na znanje dal; — veselo in hvale vredno je spet, kar tukaj z radostjo oznanimo.

Naš gosp. poglavar je mende zbaral in slišal, da se slovenskim razglasam neka stranka opera, in protistavi. Na to je razposlal na vse kantonske komisarje ročno pismice, v kterim prav domorodno svoje misli v tej reči razodene. Enakopravnost, pravi on, tirja, da se Slovincem postave v slovenskim jeziku oznanijo in razlagajo; — morebiti, da slov. kmeti nekterih novih ali naučnih besed v slovenskih razglasih ne zastopijo, alj vender vse druge domače; v nemških razglasih pa ne razumejo ne teh ne unih; — uradniki so dolžni, Slovincem postave, razglase itd. po slovensko razjasnovati in razlagati; toraj mora njim le prav po godu biti, ako se jim to težavno delo po priloženih slovenskih postavah polajša: — le po tem potu se bode slovenski narod zavedel in zdramil, svoj materni jezik čislal in ljubil, se bolj in bolj otesal in omikal, in veselejši in slavnejši prihodnost si pripravil. — Naj toraj vsaki komisar odkritoserčno pove, kako so bli dosadašnji slovenski razglasi od Slovincov sprejeti? alj so jih zastopili ali ne? in alj jih niso zastopili, kaj je temu uzrok, in kako bi se moglo naj ložej in naj berzej temu pomagati? Navarno je za nas, dragi Slovenci! ker bojo čres potrebo in korist slovenskega jezika sodili nemški in pomenčani uradniki, naravni njegovi naj hujsi nasprotniki; bati se je, da bode več sebičnost govorila kot resničnost, — pa vender, naj se izleže kar hoče, vse to je lep in resničen dokaz, da koroškimi Slovincem še sveti ena zvezda: gosp. baron Šloisnik, živio!! —

Neki dopisatelj iz Celovca v „Gracarci“, misli, da je prošnja Ljubljančanov zastran deželnega vikšega sodništva zastojni; že se mestni in deželni svetovavci na nos na vrat pripravljajo na javno in ustmeno ravnanje, ja gosp. Čabušnik je že popotval do Rena, da tam vidi, sliši in se uči.

Mi Slovenci od te marljive priprave nič ne čutimo; za slovensčino se nobeden teh gospodov clo nič ne mara, in vender bi blo to

* Tudi v naši kronovini hočejo vpeljati tako; p. povabilo g. deželnega glavarja zastran zaloge za preskerbljenje domačih vojakov je samo nemško, ravno tako oznanilo mestne gosposke, de bo 17. t. m. svečava v Ljubljani. Drugi razglasi se sicer predstavljajo, pa tako, de se Bogu vsmili, p. Der natürliche Wirkungskreis — naravni delavnostni kolobar. Vred.

naj pervo; jezik dobro in gladko znati, je pri javnim in ustmenim ravnanju ja najpotrebniši. Alj pa misli vlada Nemce, Lahe in druge nam Slovincem za sodnike nametati, lahko noč! ti toljkokrat in tak svečano zagotovljena enakopravnost! —

Drugi dopisatelj iz Celovca v „Lloydu“ terdi, da mora deželno vikši sodništvo tudi zavolj tega v Celovcu ostati, „ker je Celovec, nemško mesto z slovensko okolico opasan, in to bolj enakopravnosti narodov vstreže, kakor pa Ljubljana, celo slovensko mesto z slov. okolico.“

Do sedaj smo le večkrat slišali, da na Koroškimi nič ni Slovincov, alj pa le malo tam unostran Drave, — Da Slovincov veliko tudi nemško razumi in govori, — da je okrog Celovca vse vse terdo nemško, — in glej! sedaj nemški Lloyd nam pove, da je Celovska okolica slovenska. Oj draga moja mavha, kako me ti zmudiš in pravičnega storiš! O ljubi Slovenci, kako imam vas rad, ker vas potrebujem za mojo nesito sebičnost; najte, da vas objamem in poljubim. Studna zvita lesica! —

Pri tej priložnosti naj bo tudi izkazano, kak terdo nemško mesto je Celovec. Cerkva pri Urzulinskih nunah — še pred 40 — 50 leti narodna cerkva imenovana, je čisto slovenska, in vselej z ljudmi natlačena pri slovenskej pridgi in kers. nauku; duhovnik v Velkovskim predmestju pri sv. Lorencu mora biti Slovinc, ravno tako tudi saj eden kaplan pri obeh mestnih farah. Celovec je torej terdo nemško mesto.

V petek je blo po navkazu naše mesto razsvetlono: 4 hiše so ble prav lepo okinčane: mestna svetna hiša (Rathhaus), pri dveh grofih, in pri enemu kupcu; drugod so se svetile 2 ali 3 sveče; narodna banda je svirala po ulicah; — vse je postopalo tiho in mirno po mestu, in se je jezilo na veter, ki je prah po mestu gonil in skoraj vse ostepil. Zjutraj v Sabato je spet muzika po mestu igrala, topi so pokali, in ob 10 se je služila velika meša, kjer je bla velika truma ljudi. Zvečer smo bli v gledišču, kjer se je od nekterih gospodov „ljudska pesem“ pela, in tudi „Vivat“ se je večkrat zaslišal. Bog daj mlademu cesarju mnogo veselih in slavnih let! Svečan.

V poslednjim listu Slovenije naj se bere naslov drugiga sastavka tako le: Kako slovenske manj navadne besede nabirati. —

Lombardo-Beneško.

Marsal Radecki je v Milanu 18. t. m. na rojstni dan presvitlga cesarja razglasil sledeče:

1) Vsi tisti, ki so se zavoljo politiških hudodelstev v pravdo zamotali, ali samo zaperti bili, se na ravnost izpuste, in se ne morejo več nikakor na odgovor klicati.

2) Vse poprejsne že začete pravde zastran imenovanih hudodelstev jenjajo pri ti priči, in se več začeti ne smejo; nihče ne sme več zavoljo politiških dogodeb v letih 1848 in in 1849 pred sodbo poklican biti.

3) Te milosti niso deležni: a) vsi tisti, ki so zunej politiških hudodelstev še zavoljo družiga sicer kazni vredniga djanja p. vmora, ranenja itd. zatoženi, se ve de zunej očitniga boja. b) Izločeni so tudi vsi c. k. uradniki in oficirji; c) Ravno tako se duhovni, učeniki in drugi srenjski služabniki več v službi obdržati ne morejo, če so se imenovanih djanj vdeležili.

4) Tisti, ki so zavoljo politiških hudodelstev že obsojeni, tudi berž svobodo zadobe.

5) Ravno tako se tudi vsi na svobodo izpuste, ki so zavoljo manjših politiških prestopkov ali že obsojeni ali pa v sodniškim preiskovanju.

6) Ker se ni moč, že zdaj obsedo odpraviti, ostanejo vojaške postave v moči.

7) Ravno to milost dosežejo vsi tisti, ki so vojake naberali za ptujo službo, ako niso nabrani že avstrij. vojaki bili.

8) Ta milost zadene le pretečene čase, v prihodnje se bode vsak enak prestopok ojtrestrejši kaznoval.

Ker so Benetke še v očitnim puntu, niso te milosti deležne. —

Za vse vojaške osebe je marsal v razglasu ravno listiga dne občno odpusenje oznanil, ktero bo do konca prihodnjiga mesca veljalo. Vsi vojaki c. k. armade v navzdolni versti od feldvebelna, ki so ces. bandero zapustili, se zamorejo brez vse kazni do konca mesca septembra k c. k. armadi verniti, če se niso drugih prestopkov krive storiili.

Iz Tersta je na Dunaj 24. t. m. zvečer sledeče daljnopisno oznanilo prišlo: Ravno pride od vice-admirala Dalrupa novica, de so se Benetke brezpogojno podale.

Pogodba miru med Avstrijo in Sardinjo v Milanu 6. t. m. sklenjena je tudi od obeh vladarstev poterjenje dobila. V pervim prihodnim listu jo bomo poslovenili; danes le toliko iz nje posnememo, de znese odškodvanje našiga vladarstva za krivično začeto vojsko 75 milijonov frankov. Tudi obljubita oba vladarja, v kratkim kupčijsko pogodbo skleniti.

Ogerska dežela.

Glede predaje Gorgeja je ruski marsal knez Paskievič svojimu cesarju sledeče oznanilo poslal: Ogersko leži pred nogami Vašiga ces. Veličanstva. Vlada vstajnikov je odstopila in izročila svojo moč Gorgeju. Gorgej pa z svojo poglavitno armado je položil brez pogojev orožje pred rusko armado, in ni dvombe, de bodo tudi drugi vodje vstajnikov njegov izgled posnemali. Imam srečo, oznaniti Vašimu c. V., de je edini Gorgejev pogoj ta, de bi se mu dovolilo, položiti orožje pred Vašo armado.

Generalu Rüdigerju sim vkazal, Gorgejevo kardelo obdati in orožje mu odvzeti. Gorgeja sim pustil v svoj glavni stan pripeljati, kjer ostane do daljšiga povelja V. c. V.

To naznanilo k. Paskieviča ni bilo nekterim dunajskim časopisam prav po volji; tudi se govori, de se je neka stranka med Madjari vzdignila, ki bi rajši s Rusi, kakor z Avstrijani deržala.

Nasproti pa prineso dunajske uradne novine sledeče izvestovanje našiga vikšiga generala Haynaua iz Temišvara 18. t. m.

Po zmagi pri Temesvaru ni bila samo Temišvarska terdnjava osvobodjena, ampak cela madj. armada je bila s tem razdjana. Od bitve pri Seregu (5. t. m.) do zdaj je že vjetih in uskokov 18,000 pri nas.

Gorgej je bil čez Debrečin do Arada prišel, zediniti se z armado na jugu. Ali avstrijska armada ga je prehitela, je Temišvar osvobodila in je že pri Aradu bila, šlik namreč je 10. t. m. pri Aradu Gorgejevo prednjo strazo (10,000) nazaj pahnil. Na to se je hotel Gorgej čez Lipo v Lugoš vmakniti, ali tam je bila tudi že avstrijska armada postavljena, ki mu je prehod čez reko vbrnila.

Zdaj si Gorgej več pomagati ni vedel, okoli in okoli od naših in od Rusov obdan se je podal z 25,000 vojaki in 144 štuki 13. t. m.; na to se je tudi Aradska terdnjava podvergla.

Avstrijska armada je močno vesela, de je ona sovražnika v 6 bitvah poginoma premagala in tudi Gorgeja in Arad prisilila, se vdati.

Na to so naši po majhni bitvi Lugoš oteili, in razkropljeni sovražniki se na vse kraje preganjajo.

Orožja in drugih priprav so naši na kupe dobili. 16. t. m. se je ban z svojo armado pri Ujpeču blizo Temesvara z podonavsko armado združil.

Vojska je končana, in srečo pomeni, de se to ravno na rojstni dan svitlga cesarja za gotovo reči in mir napovedati zamore. —

Poznejši novice povedo, de so naši 16. t. m. Facset posedli in 6 štukov našli. Ustajniki (Insurgenten) so se razdelili: Vecsey in Kmety z veči armado sta se proti severni strani k Marošu obernila, narberžeje, de bi se Rusam vdala; Bem, Guyon in mlajši Perczel so se v Erdelj podali.

V Erdelju je general Lüdgers po boju, v kterim je 600 Madjarov padlo in 1500 vjetih bilo 12. t. m. terdnjavo Karlsburg oteil in zopet z živčezam in drugim potrebnim previdil.

Narnoviši oznanilo generala Haynaua pove, de sta zdaj z avstrijskim orožjem celi Erdelj in tudi celi Banat od puntarjev očisena. Samo okoli Mehadie in Orsave se še potepa nekaj jezer polskih legionistov. Vodja Vecsey, ki je 19. t. m. v Tot Varadskim dolu 72 štukov zgubil, je pobegnul, in njegovi vojaki 7000 mož z 1000 konji in 4000 puškami so se 20. t. m. Rusam vdali.

Bemove in Guyonove trume so nasledovane od naših, ki so 19. t. m. že v Devo prišli. Devo je bil ruski general Lüdgers že 15. t. m. posedel, pozneje so se pa njegove prednje straze zopet trumam Bema in Guyona vmaknile. Puntarji so dosegli od ruskiga generala primirje (pokoj orožja) za 24 ur, in ker se prosti Madjari več bojevati niso hotli, sta Bem in Guyon (proti Rusbergu) pobegnili, na to se jih je 20. t. m. 8000 mož Rusam podalo; 1000 njih se je razkropilo po gorah. Puntarski vodja Kmety je tudi vtekel. Desevft se je generalu Valmodenu podal. Zadnje dni je bilo zunej Gorgejevih še 25,000 mož vjeto z 176 štuki. Hvala za to, pravi naš vikši general, gre posebno le avstrijski armadi.

Knez Varšavski Paskievič je puntarske vodje že avstrijski armadi izročil.

N e p o l i t i š k i d e l.

V spomin

ranjeiga g. Antona Mažgona.

Slovenija plaka na robu otoka,
Na robu otoka iz skalnih višin,
Odmeva ji žalostno morje in loka,
Odmeva ji glava orjaških planin.

In pada v globoko ji morje solzica,
Se meša z valovi nekdanjih solzá;
Krog nje pa sinovi se tužniga lica
Ozirajo klaverno v daljo morjá.

Zgubljene sinove ji skerbeno iskati
Poslala je sina v široko morje,
Na srečni otok jih nazaj pripeljati,
Na materno stisniti će jih serce.

Pokoren povelju on prime za veslo,
Ter mater poljubi, ji roko podá,
Slovenije sreča mu bilo je geslo,
Verh čolnicá njeno bandero vihá.

In upno se ozira v globino nevarno,
Ko bilo ni vibre, ni bilo valov,
Ker ni ga overalo vreme viharno,
Čolnicek je jaderno plaval njegov.

Vse kraje je sinjiga morja prečolnil,
Kar mogel je bratov v čolnicek sprejél,
In ko ga je z dragimi srečno napolnil,
Se vernil nazaj na otok je vesel.

Tam čaka na skali ga mati skerbliiva,
Odperto naroče nasprot mu moli,
Že objeti ga hoče — ah, sreča goljivá!
V trenutju čolnicek mu skala zdrobi.

Slovenja le plakaj na robu otoka,
Na robu otoka iz skalnih višin,
Odmevaj ji žalostno morje in loka,
Odmevaj ji glava orjaških planin!

F. Cegnar.

Uvod u Krestomatijo.

Ivan Macuna.

(Dalje.)

§. 6. Stih; soglasje.

Besede u vsakim jeziku toliko ena proti drugoj, koliko vsaka slovka iz več slov sestavljene besede se izgovarajo na dolgo ali pak na kratko; p.

Gde je slaviska domovina.

Beseda: gde, in slovke: slav, dom, in vi se bolj na dolgo izgovarajo, ker imajo znotrajno važnost ali tezo, mamreč one kažejo poglavitno besede, beseda: je in slovke: ska, mo, na, pak na kratko, ker njim nije iste važnosti.

Težko je o stihovstvu (Versbau) jugoslavjanskim govoriti, ker se lete reči se nihče nije lotil, da bi se razsvetlila; in brez zloženja mnogih sil nije na sveti kar važniga. — Stari Gerki in Rimljani so se u stihotvorstvu deržali pravila, da je za izgovorjenje tihnika ali soglasnika treba nekaj časa, in daje tedaj, gde sta dva tihnika, več časa treba: to da dolge slovke, gde sta dva, in kratke, gde je en sam ali pak nobeden tihnik; razun tega so pak se gledali na izgovorjanje predposlednje slovke besed ki imajo mar tri slovke. Po letim merilu so neki pisatelji česki in ruski i. t. d. posebno Homera predstavili. — Noviji narodi pak se derže pri tem navdara ali naglasa (Accent), in to je clo lahka reč u narodih, ki imajo ko p. Nemci navdar zmiram na koreniti slovki; vse drugači pak je to u jezicih, u katerih se navdar letiga pravila ne derži; in ravno pri Slavjanih je to; ako pak se leti navdar nije povsod enak, se je le hujše, in to je ravno tudi pri nas Jugoslavjanih; tedaj se mi zdi, da je to za naše pesnike, dokler se ne bodo u tem ustanovile obče pravila, pre terda skala. Morebiti da je ravno za tega voljo slavni Šafařík u svojem delu: „Geschichte der slav. Sprache und Litteratur“ opomnil, da bi se u slavjanskim jeziku lahko rabilo staroklasičko stihovstvo. Bolj se mi še zdi, da bi se vsi Slavjanski pesniki deržali pravila: Korenita slovka je dolga.

Najnavadnije, ali obične stopinje (Versfuss) so: a. trohejska p. Slava; b. Jambijska p. pogled c. Daktilska p. Srbija; d. Spondejska p. ljubdrag; e. Pyrrhibiska p. osmirjana; g. Tribrahiska p. Lju bičica; h. Moloska

katero pak je u slovenskim težko rabiti. i. kretiska p. Beligrad. k. amphibrahiska ki je prav za prav iz troheja in jamba sastavljena.

Iz letih stopinjah se zlagajo stih; za naše čutenje pak nije eno, jeli rabiš ene ali druge; troheji so za mirne, žalostne, miloslavke. Jamba za urne ali hitre, strastne; Daktili za vesele čutenja, in u stihu imajo nekaj slovesniga ali svečaniga (feierlich).

Iirski pesniki rabè največ trohej, jamba pak odviše malo, skoro nigdar; slovenski pesniki pak naj raji oba dva, tudi imamo prekrasnih šesto in petomerov; in res bi čelarno bilo, ako bi tako različne misli, ko krotko zalovanje in nevihta jeze, imele enako obleko.

Vse verste stihov se razdele 1. u slobodne ali proste 2. u nabrane.

1. Slobodni stih; so naj navadnije zloženi: a. iz tri, štiri, pet, šest i. t. d. stopinjah trohejskih.

b. iz ravno toliko jambijskih

c. Iz daktilskih, spondejah in trohejah tako zmešanih, da je peta stopinja daktil šesta spondej ali trohej, vse druge po volji pesnika in misli; ime je timu stihu šestomer, ker ima šest stopinj.

d. Iz dveh stopinjah daktiljskih ali trohejskih, po tem ene dolge slovke za sebe; po tem iz dveh daktiljskih stopinjah in ene posamezne kratke ali dolge slovke; ime mu je petomer, ker se dve posamezni slovki posebno u slov. p. se lahko pri a. dolga in pri b. kratka posamezna slovka prida lahko za eno stopinjo štejeta.

2. Nabrani stih; kadar se celi takši stih; zlože u versto alj strofo; lete so mnogotere; poznej bomo gde kaj več od njih čuli.

Slobodni se rabè pri nas večidel u junačkih pesmah in u dramatičkih delah; nabrani u pevateľnih ali liričkih pesmotvorih.

Alj ne treba misliti, da se pesnik tih pravil na čisto deržati mora, posebno kadar se slobodni stihovi rabe u dolgim kakim pesmotvoru, n. p. u junačkih pesmah, to bi po časi uha bolelo. Za tega voljo so že stari Gerki in Rimljani daktili in spondeje in troheje in t. d. mešali; in tako se najde tudi u naših pesnikih in u nar. pesmah.

Spojenje samoglasnikov (Elisio in Synizesis) se imenuje takšno izgovorjanje dveh samoglasnikov na sredi ene same ali pak na koncu ene in od kraja sledeče njoj besede, da se čuje, ko da je dvoglasnik. To se u ilirskim morebiti pregosto najde, posebno u Gunduliću; u serbskih nar. pesmah se redko najde; u slovenskih pesmah so samo najnoviji pesniki to rabiti začeli.

Spomeniti še se ima oddehlej ali odmor. in soglasje ali rima.

Oddehleja (Ruhpunkt, caesura) imamo dva: logičkiga (miselniga) in pesničkiga; logički je tam, gde misel nekaj obstoji; pesnički je tam, kam ga pesnik stavi po notrajnoj nekoj postavi, katera pak se menja po duhu in po mislih pesnika, ki se ne dá tedaj razrediti u neobmajavne pravila.

Ostrožinski ga u serbs. nar. pes. med drugo i tretjo, u Gundulićevih verstah med peto in šesto stopinjo stavi.

Soglasje ali srok (rima), ki ga staroklasički niso poznali, se skoro od vsih novih pesnikov rabi. Ostrožinski mu je naprotiven, al on sam pripozna, da srok pesmam pridá neko krasoto, neko ljubkost. U pravih nar. p. ga tudi pri nas ne najdemo. Da mu pak prave pesničke vrednosti nije, nam kaže to, ker ga u raznih stihih niše ne rabi.

(Dalje sledi.)

(Iz g. Majerjevih Pravil dalje.)

(Dalje.)

f. Vse prav, poreče možebiti nekto, pa vsakomu bude neugodno, ako bi imel nešto preméniti u svojem dosadanjem književnom jeziku. — Zasto bi bilo neugodno? Saj se nikto ne sili, vsakomu ostane popolnoma svobodno ali pisati u književnom narečju (ilirskom, čezkoslavenskom) ali u svojem dosadanjem pokrajinskom jeziku; pamen se ne bude branil, ako se mu pokaže, kako da može lepše, pravilneje i vsemu plemenu, ne samo jednoj strani, ugodneje i razumljiveje pisati, ker se take ne branimo obleči mesto sterganoga i proderanoga oblačila lépo i častno.

g. Opet ini obražuju i bruse jezik bez obče veljanih pravil, kakor jednomu ali drugomu narečju ali pisatelju dopade, su zaljubljeni u maličkostí nekogega narečja, kakor dčta u svoje igračice, vsaka maličkost se jim zdi imenitna; skoro bi bilo potreba, da bi jim na vsaki samoglasnik po dva, tri nadglaske ali baš sekirice (Musiknoten) nastavil, da bi bilo na tenko po njihovom gustusu, kakor se ravno u njihovoj obljudbenoj deželi govori; dlaku na četveru čepaju, od tuda toliko prepira bez konca i kraja; kolikor ljudih, toliko čudih. —

Za slogu je take škodljivo, ako pisatelj samo svoje narečje zna, drugih pa ne, kojim bi se vendar približevati imel. Kako ćeš se kojoj pokrajini približevati, ako bi ne vedel na kojoj strani sveta léži? Kako se može pisatelj približevati nekogemu narečju, kojega ne pozna? Za to prav piše Kolar: „Samo koji 4 poglavitna narečja (česko, poljsko ilirsko i rusko) pozna i razumi, samo oni nek vzame pero u ruke, da bude slavenski pisatelj. Slavno i lépo ime Slaven ne zasluži u našem vremenu oni, koji je med Slaveni prvi, naj veći in naj moćniji, nego oni, koji se proti inim slav. plemenom i narečjem zadrží naj složneje i naj uzajemneje.“

h. Nekoji bi radi književni jezik tako izobrazili, da bi bil, kolikor moguće, podoben narečju starih pisateljev, postavim, starih dubrovničkih pesnikov 16. i 17. stoletja. — To ne velja. Mi moramo književno narečje tako izobrazovati, da bude, kolikor moguće, vsm podnarečjem podobno i narodu lahko razumljivo. Za sada živući narod mora biti knj. jezik, a ne za stare pisatelje. Na narod se moramo u tom poslu neprenehoma ozirati. Spisi starih pisateljev u obče su nam dragi spomeniki nekdanje izobrazenosti Slovenoy, oni daju nam tako rekuć temelji gradivo za naše sadajno slovstvo, — za pravilo u svih stvarih nam pak ovi spisi služiti ne mogu, da bi njihovo narečje nepreménjeno za knj. jezik vzeli. Oni namreč imaju svoje neveljane posebnosti i tudjinisme; postavim, dubrovnički pesniki svoje italianisme, svoj herdjavi pravopis, u tom jih nasledovati ne smemo; oni su pisali samo za Dubrovnik i za pobliznje slavenske pokrajine, oni nisu si prizadevali, kakor mi moramo nastojati, pisati kolikor moguće lahko razumljivo zajedno za Serblje, Horvate i Slovence i. t. d. Njihovo narečje je pesničko, književno naše narečje mora biti prikladno ne samo za pesni, nego i za vsakoverstne stvari i umetnosti. Njihovo narečje je pretesno, u njim naše vsestrano i obče ilirsko narečje prostora nima, uprav tako, kakor je Dubrovnik sam tudi pretesen za vse naše ljudstvo. Dubrovčani sami sada ne govore već tako, kakor su ovi pesniki pisali, kamo li vse naše pleme. — Komu izmed njih se je senjalo od književne sloge i slavenske uzajemnosti? Oni su pisali samo za jednu stranu, sadajni pisatelji pišu pa za vse naše il. pleme, u tom stoje dakle mnogo više od dub. pesnikov.

i. Některi pisatelji (serbski) ljube preveć cerkvenoslavensko narečje; oni pišu (zametjujuć svoje prekrasno serbsko) i posvetne stvari u staroslavensćini, ali mešaju u serbsćinu silu božju cerkvenoslavenskih i ruskih rečih i slovničkih izrazov, i vse to vsaki, kakor se mu naj bolje čini, i ovu staroslavenskorusko-serbsku smesu imenuju onda jezikom klasičeskim. Takova jezična smesa nije niži jez, niži zec. Cerkvno narečje je sveto, se mora u časti imeti i ne spodobi se, upotrebovati ga za vsakoverstne posvetne stvari; to bi se reklo: miscere sacra profanis. Tudi Némci nisu vzeli za knj. jezik ono narečje, u kojem je sv. pismo od Ulfila pisano. Narečje cerkvno je izmed svih najbogatejše glede verozakonskih, svetih i cerkvenih reči i izrazov, mnogo ubožneje glede reči i izrazov za posvetna opravila, za vsakoverstne umetnosti i znanosti, za vsakdanje norčije i ludorie, radi toga je naravno za svetovni knj. jezik manje prikladno. Serbsćina pak, kakor ju narod govori, je lépa, razgovetna i uprav junačka, zato vsa slavenska plemena serbske narodne pesni i štogod je po narodno serbsko pisanoga prerado čitaju i se izvanrednoj krasoti i milini díve; što više, i neslavenski narodi si serbske narodne pesne, izdane po Vuku Štefanoviću Karadžiću, u svoje jezike predstavljaju, da bi se s lépotoj njihovoj nasledjivali; a što kažu nekogi Serblji od svojega lépoga narečja? — Gledaj čuda velikoga! oni sami ga zaměćuju tvrdeći, „da je samo svinjarski i govodarski jezik i da je pokvaren od pervoga.“

(Dalje sledi.)